

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

17 iulie 2008*

În cauza C-206/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de *Rechtbank Groningen* (Țările de Jos), prin decizia din 19 aprilie 2006, primită de Curte la 2 mai 2006, în procedura

Essent Netwerk Noord BV,

căreia i s-a alăturat

Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV

împotriva

Aluminium Delfzijl BV

și în acțiunea în garanție

* Limba de procedură: olandeza.

Aluminium Delfzijl BV

împotriva

Staat der Nederlanden

și în acțiunea în garanție

Essent Netwerk Noord BV

împotriva

Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV,

Saranne BV,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul A. Rosas (raportor), președinte de cameră, domnii U. Löhmus,
J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh și A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,
grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 mai 2007,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Essent Netwerk BV, având cauză cu titlu universal de la 1 ianuarie 2005 al Essent Netwerk Noord BV, de P. E. Mazel și de M. E. Hamminga, avocat;en;
- pentru Aluminium Delfzijl BV, de A. J. van den Berg și de M. Van Leeuwen, avocat;en;
- pentru Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, de J. K. de Pree și de Y. de Vries, avocat;en;
- pentru guvernul olandez, de doamna H. G. Sevenster, precum și de domnii P. P. J. van Ginneken și D. J. M. de Grave, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii R. Lyal și H. van Vliet, în calitate de agenți.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 24 ianuarie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 25 CE, a articolului 87 alineatul (1) CE și a articolului 90 CE.

- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Essent Netwerk Noord BV (denumită în continuare „Essent Netwerk”), operator de rețea de energie electrică, pe de o parte, și Aluminium Delfzijl BV (denumită în continuare „Aldel”), cumpărător de energie electrică și de servicii de transport, pe de altă parte, privind un tarif suplimentar facturat pentru transportul de energie electrică în perioada 1 august 2000-31 decembrie 2000.

- 3 Ca urmare a unei cereri de intervenție și a unor acțiuni în garanție, în litigiu au mai fost introduși Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, fosta Samenwerkende ElektriciteitsProduktiebedrijven NV (denumită în continuare „SEP”), societate desemnată prin lege, statul olandez și societatea Saranne BV, filială a SEP și operatorul rețelei de înaltă tensiune.

Cadrul juridic

Dreptul comunitar

- 4 Directiva 96/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 decembrie 1996 privind regulile comune pentru piața internă de energie electrică (JO 1997, L 27, p. 20, denumită în continuare „directiva”) prevede reguli comune privind producția, transportul și distribuția energiei electrice.
- 5 Capitolele IV, VI și VII se referă la exploatarea rețelei de transport, la evidențele contabile ale întreprinderilor din sectorul energiei electrice și, respectiv, la organizarea accesului la rețea.
- 6 Articolul 24 alineatele (1) și (2) din directivă prevede:

„(1.) Statele membre în care angajamentele și garanțiile de operare date înainte de intrarea în vigoare a prezentei directive riscă să nu mai poată fi onorate din cauza dispozițiilor prezentei directive pot solicita aplicarea unui regim de tranziție; acesta le poate fi acordat de către Comisie luând în considerare, printre altele, mărimea rețelei în cauză, nivelul de interconectare a rețelei și structura industriei sale de electricitate. Comisia informează statele membre cu privire la aceste solicitări înainte de a lua o decizie, ținând seama de respectarea confidențialității. Prezenta decizie este publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.

(2.) Regimul de tranziție are durată limitată și este legat de data de expirare a angajamentelor sau a garanțiilor menționate la alineatul (1). Regimul de tranziție poate cuprinde derogări de la capitolele IV, VI și VII din prezenta directivă. Cererile pentru

aplicarea unui regim de tranziție trebuie să fie aduse la cunoștința Comisiei cel târziu după un an de la data intrării în vigoare a prezentei directive.” [traducere neoficială]

Reglementarea națională

- 7 Anterior liberalizării sectorului energiei electrice în Țările de Jos, energia electrică era produsă de patru întreprinderi regionale.
- 8 Potrivit articolului 2 din Legea privind reglementarea producției, a importului, a transportului și a vânzării energiei electrice din 16 noiembrie 1989 (*Elektriciteitswet, Staatsblad* 1989, nr. 535, denumită în continuare „EW 1989”), aceste societăți producătoare aveau sarcina de a veghea, împreună cu o societate desemnată (SEP, filiala lor comună), la funcționarea fiabilă și eficientă a distribuției publice de energie electrică la costuri cât mai scăzute posibil și justificate față de publicul larg. Pentru îndeplinirea acestei sarcini, SEP și acționarii săi au încheiat un acord de cooperare în 1986. EW 1989 a oferit baza legală a acestui acord începând din 1990.
- 9 Întreaga energie electrică produsă și importată era gestionată de SEP. Costurile erau puse în comun prin SEP și plătite prin intermediul acesteia celor patru întreprinderi producătoare. Costurile totale ale SEP permiteau stabilirea prețului facturat pentru energia electrică în sectorul distribuției, ținând seama de plafonul maximal fixat de ministrul economiei.
- 10 În perioada în care piața energiei electrice nu era liberalizată, SEP sau SEP și întreprinderile producătoare au realizat, în cadrul acordului de cooperare, anumite investiții, solicitate parțial de autorități, motivate de considerații care țin de siguranța furnizării și a livrării, precum și de utilizarea durabilă a surselor de energie. Investițiile în discuție priveau în special i) contractele de lungă durată privind importul de energie electrică și de gaz încheiate de SEP cu producătorii de energie electrică și de gaz străini, ii) convențiile încheiate, se pare, de întreprinderile producătoare în

cadrul proiectelor de încălzire urbană și iii) construirea unei instalații experimentale și ecologice de gazeificare a cărbunelui, denumită „Demkolec”. Se prevedea ca după liberalizare să nu poată fi recuperate costurile legate de aceste proiecte. Era vorba despre costurile incompatibile cu piața sau „costurile nerecuperabile” („stranded costs”), potrivit terminologiei utilizate de Comisie.

- 11 La 21 ianuarie 1997, SEP, cele patru întreprinderi producătoare și cele 23 de întreprinderi de distribuție au încheiat un acord (denumit în continuare „protocolul asupra acordului”) referitor la livrarea energiei electrice pentru perioada 1997-2000 către întreprinderile de distribuție.
- 12 Acest protocol asupra acordului prevedea în special faptul că întreprinderile de distribuție urmează să plătească împreună anual, și aceasta până în 2000, o sumă de 400 de milioane NLG către SEP (1,6 miliarde NLG în total), destinată acoperirii costurilor incompatibile cu piața.
- 13 Plata acestei sume de către întreprinderile de distribuție a fost finanțată printr-o majorare a tarifelor energiei electrice aplicate consumatorilor mici, mijlocii și mari obișnuiți. În temeiul articolului 32 din EW 1989, care prevedea posibilitatea de a se încheia acorduri cu aceștia, marii consumatori speciali nu au contribuit decât parțial sau deloc la costurile incompatibile cu piața.
- 14 Directiva a fost transpusă în Țările de Jos prin Elektriciteitswet (Legea privind reglementarea producției, a transportului și a livrării energiei electrice) din 2 iulie 1998 (*Staatsblad* 1998, nr. 427, denumită în continuare „EW 1998”), care a abrogat EW 1989 cu efect de la 1 iulie 1999. Potrivit acestei legi, activitățile de gestionare a rețelei de distribuție și activitățile de distribuție a energiei electrice au fost separate.
- 15 Protocolul asupra acordului a primit consacrare legală prin noul articol 97 alineatul 2 din EW 1998 (adăugat prin Legea din 1 iulie 1999, *Staatsblad* 1999, nr. 260), care a impus respectarea acestui protocol până la 1 ianuarie 2001.

- 16 Potrivit legii, o comisie formată din trei experți, condusă de domnul Herkströter (denumită în continuare „comisia Herkströter”), a primit sarcina de a-și da avizul cu privire la necesitatea măsurilor compensatorii pentru costurile incompatibile cu piața. Această comisie a transmis la 18 noiembrie 1999 avizul său ministrului economiei. Comisia concluziona că guvernul nu trebuia să acorde compensații decât pentru costurile incompatibile cu piața pe care le-a determinat el însuși, altfel spus, pentru proiectele privind încălzirea urbană și instalația Demkolec. Celelalte costuri incompatibile cu piața și mai ales cele legate de contractele de import, trebuiau suportate de întreprinderile producătoare, potrivit unei chei de repartizare propuse de comisia Herkströter.
- 17 La 21 decembrie 2000 a fost adoptată Legea tranzitorie privind sectorul producției energiei electrice (*Overgangswet Elektriciteitsproductiesector*, *Staatsblad* 2000, nr. 607, denumită în continuare „OEPS”), care reglementa, printre altele, problema costurilor incompatibile cu piața.
- 18 Atât expunerea de motive, cât și primul considerent al acestei legi fac aluzie la caducitatea protocolului asupra acordului ca urmare a liberalizării producției de energie electrică. În acest sens, rezultă din explicațiile prezentate în fața Curții că, deși protocolul asupra acordului urma să expire abia la 1 ianuarie 2001, executarea sa prevăzută inițial nu mai era posibilă, cu precădere în 2000, din cauza noilor reguli aplicabile marilor consumatori speciali.
- 19 Articolul 9 din OEPS, în vigoare de la 29 decembrie 2000 și având efect retroactiv de la 1 august 2000 conform prevederilor articolului 25 din această lege, instituie un mecanism de finanțare a costurilor incompatibile cu piața din anul 2000. Acesta are următorul cuprins:

„1. Pe lângă ceea ce datorează operatorului de rețea din zona în care este stabilit potrivit acordului, orice client, altul decât un client protejat, datorează acestuia suma de 0,0117 NLG pe kilowatt-oră, calculată la întreaga cantitate de energie electrică pe care operatorul de rețea a transportat-o către racordul său în perioada 1 august 2000-31 decembrie 2000.

2. Pe lângă ceea ce datorează titularului de autorizație din zona în care este stabilit potrivit acordului, orice client protejat datorează acestuia suma de 0,0117 NLG pe kilowatt-oră, calculată la întreaga cantitate de energie electrică pe care titularul de autorizație i-a furnizat-o în perioada 1 august 2000-31 decembrie 2000.

3. Dacă un client a plătit deja un avans unui operator de rețea sau unui titular de autorizație pentru anul 2000 sau pentru o parte a acestui an pentru a achita suma menționată la alineatul 1 sau la alineatul 2, operatorul de rețea sau titularul de autorizație deduce acest avans din decontul final pe anul 2000 din valoarea totală care îi este datorată.

4. Suma datorată de clienți potrivit alineatului 1 sau potrivit alineatului 2 este plătită de operatorii de rețea sau, după caz, de titularii autorizației, înainte de 1 iulie 2001, societății desemnate.

5. Societatea desemnată informează ministrul cu privire la suma menționată la alineatul 4 și anexează o declarație a unui contabil în sensul articolului 393 alineatul 1 din partea a doua a Codului civil în ceea ce privește fidelitatea informației. Dacă suma totală depășește 400 de milioane NLG, societatea desemnată plătește surplusul ministrului, care îl alocă pentru finanțarea costurilor prevăzute la articolul 7.”

²⁰ La 1 ianuarie 2001 a expirat protocolul privind acordul. Conform articolului 2 alineatul 1 din OEPS, cele patru întreprinderi producătoare au avut în continuare obligații conjuncte în ceea ce privește costurile incompatibile cu piața enumerate la articolul 2 alineatul 2 din OEPS.

²¹ Articolele 6-8 din OEPS urmăreau finanțarea de către stat a plății costurilor incompatibile cu piața aferente proiectelor privind încălzirea urbană și instalația Demkolec pentru perioada de după 1 ianuarie 2001. Acestea aveau următorul cuprins:

„Articolul 6

1. Ministrul fixează în fiecare an, timp de maximum 10 ani, un tarif suplimentar pe care îl datorează toți clienții, cu excepția operatorilor de rețea.

2. Tariful suplimentar este stabilit pentru prima dată în termen de patru săptămâni de la data intrării în vigoare a prezentului articol. Tariful suplimentar aplicabil pentru următorii nouă ani se fixează înainte de data de 1 octombrie a fiecărui an anterior celui avut în vedere pentru noul tarif.

3. Tariful suplimentar reprezintă un procent din suma totală datorată de un client pentru transportul energiei electrice până la locul său de racordare și pentru prestarea serviciilor furnizate de sistem.

4. Tariful suplimentar nu poate depăși 10 % din valoarea indicată la alineatul 3.

5. Ministrul stabilește acest tarif suplimentar în conformitate cu dispozițiile adoptate prin decretul ministerial care prevede, în fiecare caz, că nu se acordă niciun subsidiu pentru finanțarea costurilor pentru care s-a alocat o sumă sub forma unei subvenții sau a unei norme de natură fiscală. Dacă se dovedește a fi necesar pentru a se conforma interpretării sugerate de Comisie [...], ministrul poate modifica temeiul menționat la al treilea alineat, pe baza căruia se datorează tariful suplimentar în cauză.

Articolul 7

Venitul din prețul suplimentar este destinat subvenționării:

- a. costurilor generate de acordurile privind încălzirea urbană încheiate între întreprinderile de producție și furnizori înainte de abrogarea [EW] 1989, în măsura în care proiectele vizate de acordurile respective fuseseră deja întreprinse anterior acestei date;
- b. costurilor aferente cesiunii și transferului acțiunilor societății n.v. Demkolec sau al instalației experimentale de gazeificare a cărbunelui Demkolec și
- c. costurilor legate de încasarea acestui tarif suplimentar de către administratorii de rețea.

Articolul 8

1. Conform dispozițiilor care trebuie adoptate de ministru, subvenția menționată la articolul 7 se acordă următoarelor persoane:

- a. persoanele juridice care suportă costurile menționate la articolul 7 litera a, costuri pentru care fiecare persoană juridică percepe anual această sumă care este conformă cu costurile suportate în cursul anului în cauză, costuri care sunt calculate prin aplicarea metodei riscurilor legate de prețul combustibilului, care ține cont de producția de căldură pe proiect;

b. persoanele care suportă costurile menționate la articolul 7 litera b.

2. Ministrul acordă subvenția persoanelor juridice menționate la alineatul 1 litera a numai după efectuarea împreună cu acestea a unei estimări a costurilor menționate la articolul 7 litera a, care sunt în sarcina acestora pentru anul în cauză; în acest scop, persoanele juridice vizate declară întreaga cantitate de căldură produsă, exprimată ca total anual.

3. Ministrul acordă subvenția persoanelor juridice menționate la alineatul 1 litera b numai după cesiunea sau transferul de către persoanele juridice vizate a acțiunilor societății n.v. Demkolec sau al instalației experimentale de gazeificare a cărbunelui Demkolec și numai după efectuarea împreună cu acestea a unei estimări a costurilor pe care acestea trebuie să le suporte în legătură cu cesiunea sau cu transferul acțiunilor respective sau al instalației.

4. Decretul ministerial menționat la alineatul 1 din prezentul articol prevede, în fiecare caz, că nu se acordă nicio subvenție pentru finanțarea costurilor pentru care s-a alocat o sumă sub forma unui subsidiu sau a unei norme de natură fiscală.

5. Termenul menționat la începutul articolului 7 poate fi prelungit prin decret ministerial, dacă există acordul Comisiei [...] în temeiul articolului 88 CE, cu o perioadă care să țină cont de durata rămasă pentru derularea acordurilor menționate la articolul 7 litera a.”

²² Decretul regal care să prevadă intrarea în vigoare a acestor articole nu a fost totuși niciodată adoptat. Prin Legea din 3 iulie 2003 (*Staatsblad* 2003, nr. 316), articolul 6 din OEPS a fost abrogat. Articolele 7 și 8 au fost înlocuite cu dispoziții care prevedeau acordarea de subvenții în vederea acoperirii costurilor proiectelor de încălzire urbană și ale instalației Demkolec, conform celor aprobate de Comisie prin Decizia [SG (2001) D/290565] din 25 iulie 2001 în dosarul „ajutoare de stat” N 597/1998.

Contactele dintre guvernul olandez și Comisie

- 23 Prin scrisoarea din 20 februarie 1998, guvernul olandez a informat Comisia cu privire la plățile compensatorii prevăzute în favoarea celor patru întreprinderi producătoare de energie electrică, solicitându-i să le aprobe în temeiul articolului 24 din directivă.
- 24 Prin scrisoarea din 16 octombrie 1998, acesta a comunicat Comisiei informații suplimentare și i-a notificat regimurile de tranziție, în special articolele 6-8 din viitoarea OEPS, în temeiul articolului 24 din directivă și, în măsura în care era necesar, al articolului 92 din Tratatul CE (devenit articolul 87 CE după modificare) și al articolului 93 din Tratatul CE (devenit articolul 88 CE).
- 25 Prin Decizia 1999/796/CE din 8 iulie 1999 privind solicitarea unui regim de tranziție, introdusă de Țările de Jos conform articolului 24 din Directiva 96/92 (JO L 319, p. 34), Comisia a apreciat că sistemul de prelevare și de transfer al plăților compensatorii prevăzut nu necesita derogări de la capitolele IV, VI sau VII din directivă și, prin urmare, nu putea fi considerat un regim de tranziție în sensul articolului 24 din directivă.
- 26 Punctul 42 din motivele Deciziei 1999/796 prevede:

„[...] Transferul unei plăți compensatorii către anumiți producători de energie electrică, finanțat printr-o taxă sau printr-o sarcină financiară impusă consumatorilor este, așadar, o măsură care nu este direct vizată de directivă, dar care trebuie analizată în lumina normelor care reglementează concurența și în special a articolului 87 alineatul (3) litera (c)[CE]. [...]”

- 27 În perioada dintre notificarea sus-menționată din 16 octombrie 1998 și Decizia Comisiei din 25 iulie 2001 au avut loc diverse comunicări, schimburi de scrisori și amânări în analizarea dosarului cu privire la aspectul „ajutoare de stat”.
- 28 În opinia instanței de trimitere, statul olandez nu ar fi notificat Comisiei în mod oficial articolul 9 din OEPS, însă, prin scrisoarea din 30 august 2000, acesta ar fi informat-o cu privire la întregul proiect al legii OEPS, inclusiv cu privire la articolul 9 din această lege.
- 29 Guvernul olandez arată că a transmis Comisiei textul integral al acestui proiect de lege, cu expunerea de motive. Scrisoarea ce relua acest text aborda un număr larg de subiecte. În ceea ce privește protocolul asupra acordului, care expira la 31 decembrie 2000, guvernul olandez a indicat că este posibil să fie retrasă consacrarea sa legală, altfel spus, că articolul 97 din EW 1998 ar putea fi eliminat.
- 30 Întrucât Comisia a exprimat rezerve cu privire la compatibilitatea cu tratatul a articolelor 6-8 din proiectul de lege OEPS, guvernul olandez ar fi decis să renunțe ca aceste ultime articole să mai intre în vigoare și să reflecteze asupra finanțării anumitor costuri incompatibile cu piața din resurse generale.
- 31 Prin scrisoarea din 30 august 2000, același guvern ar fi adus la cunoștința Comisiei în mod explicit faptul că un preț suplimentar va fi introdus prin articolul 9 din proiectul de lege OEPS. Această încunoștințare ar fi fost redactată astfel:

„În cadrul introducerii, în anul 2000, a unei noi structuri tarifare în temeiul [EW] 1998, structură în care tarifele vor fi împărțite în tarife de distribuție și tarife de transport, proiectul de lege cuprinde o dispoziție în temeiul căreia operatorii de rețea și întreprinderile de distribuție își pot majora temporar tarifele. În acest mod, se asigură posibilitatea ca fostele întreprinderi de distribuție, părți la protocolul asupra acordului, să își îndeplinească în continuare obligațiile în temeiul acestui protocol,

chiar și cele pe anul 2000. Această măsură este o consecință logică a dispoziției din [EW 1998] care conferea temei legal protocolului asupra acordului. Pentru detalii mai ample cu privire la acest subiect, am dori să facem trimitere la articolul 9 din propunerea de lege [OEPS] și la pasajele referitoare la acesta din expunerea de motive.”

32 În opinia Comisiei, guvernul olandez ar fi invitat-o, prin scrisoarea din 30 august 2000, să renunțe la examinarea articolului 9 din proiectul de lege OEPS în raport cu articolele 87 CE și 88 CE în favoarea examinării articolelor 6-8 din acest proiect de lege.

33 Din Decizia din 25 iulie 2001 a Comisiei rezultă că la 15 septembrie 2000 a avut loc o reuniune între autoritățile olandeze și serviciile Comisiei și că în lunile octombrie, noiembrie și decembrie 2000 s-a efectuat un schimb de scrisori. Potrivit acestei decizii, prin scrisoarea din 27 iunie 2001, autoritățile olandeze ar fi retras mecanismul financiar al măsurilor notificate.

34 În Decizia din 25 iulie 2001, Comisia a concluzionat că ajutorul notificat, privind acordarea de subvenții care să se acopere costurile proiectelor de încălzire urbană și ale instalației Demkolec, intră în domeniul de aplicare al articolului 87 alineatul (1) CE și că măsura este conformă comunicării privind metodologia de analiză a ajutoarelor de stat legate de costurile nerecuperabile, adoptată de asemenea la 25 iulie 2001.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

35 La 19 decembrie 1996, Aldel, „mare consumator special”, a încheiat în temeiul articolului 32 din EW 1989 un contract de punere la dispoziție de putere electrică și de livrare de energie electrică, precum și de „load management” cu SEP, Elektriciteits- Productiemaatschappij Oost- en Noord- Nederland NV (întreprindere

producătoare) și cu Energie Distributiemaatschappij voor Oost- en Noord-Nederland (întreprindere de distribuție).

36 Essent Netwerk este o persoană juridică autonomă, operator de rețea, filială a societății Essent NV, care este controlată în totalitate de colectivități provinciale și locale. Aceasta a transportat 717 413 761 kilowați-oră de energie electrică spre racordul aparținând Aldel, în perioada 1 august 2000-31 decembrie 2000.

37 Prin factura din 4 aprilie 2001, Essent Netwerk a solicitat de la Aldel, în temeiul articolului 9 din OEPS, suma de 9 862 646,25 NLG (4 475 473,75 euro), taxa pe cifra de afaceri fiind inclusă. În pofida somației emise de Essent Netwerk, Aldel nu a plătit suma solicitată.

38 În acțiunea principală, Essent Netwerk solicită plata, în temeiul articolului 9 din OEPS, a sumelor facturate către Aldel, a dobânzilor și a cheltuielilor de judecată. Aldel a refuzat plata acestora pentru motivul că articolul 9 din OEPS ar încălca articolele 25 CE, 87 CE și 90 CE. Aldel a chemat statul în garanție. La rândul său, Essent Netwerk a chemat în garanție pe Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV și pe Saranne BV.

39 În aceste condiții, Rechtbank Groningen a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolele 25 CE și 90 CE trebuie interpretate în sensul că se opun unei măsuri legislative în temeiul căreia cumpărătorii naționali de energie electrică sunt obligați să plătească un tarif majorat într-o perioadă de tranziție (31 august 2000-31 decembrie 2000) operatorului lor de rețea pentru cantitățile de energie electrică care le-au fost transportate în cazul în care acest tarif majorat trebuie cedat de operatorul de rețea unei societăți desemnate în acest sens prin lege în vederea combaterii costurilor incompatibile cu piața, care rezultă din angajamentele luate

sau din investițiile realizate de către această societate înainte de liberalizarea pieței energiei electrice, și în cazul în care această societate

— este filiala comună a patru întreprinderi naționale producătoare de energie electrică;

— pentru perioada în discuție (2000), este unica responsabilă de costurile incompatibile cu piața apărute în cursul acestui an;

— are fără îndoială nevoie de suma de 400 de milioane NLG (181 512 086,40 euro) pentru acoperirea acestor costuri în cursul acestui an și

— dat fiind că încasările din majorarea tarifului depășesc suma menționată, trebuie să transfere surplusul ministrului?

2) Regimul menționat la prima întrebare îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 87 alineatul (1) CE?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare, referitoare la interpretarea articolelor 25 CE și 90 CE

40 Astfel cum a amintit avocatul general la punctul 29 din concluzii, articolele 25 CE și 90 CE, care consacră interzicerea taxelor vamale și a taxelor cu efect echivalent și, respectiv, interzicerea impozitelor interne discriminatorii, au ca obiectiv complementar interzicerea tuturor dispozițiilor fiscale naționale de natură să discrimineze produsele provenind din alte state membre sau având ca destinație alte state membre, împiedicând libera lor circulație în interiorul Uniunii în condiții normale de concurență (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iunie 2006, *Air Liquide Industries Belgium*, C-393/04 și C-41/05, Rec., p. I-5293, punctul 55, și Hotărârea din 8 noiembrie 2007, *Stadtgemeinde Frohnleiten și Gemeindebetriebe Frohnleiten*, C-221/06, Rep., p. I-2613, punctul 30).

41 Orice sarcină pecuniară, chiar minimă, impusă unilateral asupra mărfurilor în temeiul faptului că trec frontiera, oricare ar fi denumirea și modul de aplicare ale acesteia, și care nu reprezintă o taxă vamală propriu-zisă constituie o taxă cu efect echivalent. În schimb, o sarcină pecuniară care rezultă dintr-un regim general de impozite interne aplicat în mod sistematic, potrivit aceluiași criterii obiective, unor categorii de produse indiferent de originea sau de destinația acestora intră în sfera de aplicare a articolului 90 CE (a se vedea Hotărârea *Air Liquide Industries Belgium*, citată anterior, punctele 51 și 56).

42 O taxă aplicată produselor naționale și celor importate pe baza unor criterii identice poate fi totuși interzisă prin tratat atunci când venitul din acest impozit este destinat susținerii activităților de care beneficiază în mod special produsele naționale impozitate. Dacă avantajele de care beneficiază aceste produse compensează integral taxa care le este aplicată, efectele acesteia din urmă nu se produc decât în raport cu produsele importate și aceasta reprezintă o taxă cu efect echivalent. În schimb, dacă aceste avantaje nu compensează decât o parte din sarcina fiscală suportată de produsele naționale, taxa în discuție reprezintă un impozit discriminatoriu în sensul articolului 90 CE, a cărui percepere este interzisă pentru acea parte din cuantumul

său alocată compensării de care beneficiază produsele naționale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 martie 1992, *Compagnie commerciale de l'Ouest și alții*, C-78/90-C-83/90, Rec., p. I-1847, punctul 27).

- 43 În acțiunea principală, prețul suplimentar este perceput pentru energia electrică transportată. În această privință, trebuie amintit că energia electrică reprezintă o marfă în sensul dispozițiilor tratatului (Hotărârea din 27 aprilie 1994, *Almelo*, C-393/92, Rec., p. I-1477, punctul 28, și Hotărârea din 23 octombrie 1997, *Comisia/Italia*, C-158/94, Rec., p. I-5789, punctul 17).
- 44 Pe de altă parte, având în vedere că factorul generator este transportul energiei electrice, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că o taxă care nu se percepe asupra unui produs ca atare, ci asupra unei activități necesare în legătură cu produsul poate intra în domeniul de aplicare al articolelor 25 CE și 90 CE (a se vedea în acest sens Hotărârea *Stadtgemeinde Frohnleiten și Gemeindebetriebe Frohnleiten*, citată anterior, punctul 43). În orice caz, trebuie subliniat că prețul suplimentar este calculat asupra numărului de kilowați-oră transportați, și nu în funcție de distanța de transport sau de orice alt criteriu legat direct de transport, care se aplică, așadar, produsului însuși.
- 45 Acest preț suplimentar perceput pe energia electrică transportată a fost impus prin articolul 9 din OEPS. În acest sens, are o importanță redusă faptul că această dispoziție facilitează executarea unui acord anterior încheiat între diverși operatori economici, din moment ce rațiunea legii este aceea ca acest preț suplimentar să fie plătit de consumatorii de energie electrică. Este vorba despre o sarcină impusă în mod unilateral.
- 46 De asemenea, în scopul aplicării articolelor 25 CE și 90 CE, împrejurarea că sarcina financiară nu este percepută de stat este nesemnificativă (Hotărârea din 17 mai 1983, *Comisia/Belgia*, 132/82, Rec., p. 1649, punctul 8). Prin urmare, este irelevant faptul că prețul suplimentar este perceput de operatorii de rețea.
- 47 Rezultă din aceste aspecte că prețul suplimentar în discuție este o taxă impusă asupra energiei electrice, importate sau naționale, potrivit unui criteriu obiectiv, care este

numărul de kilowați-oră transportați. Prin urmare, în funcție de alocarea venitului din taxă trebuie să se determine dacă aceasta constituie o taxă cu efect echivalent sau un impozit intern discriminatoriu.

48 Essent Netwerk invocă faptul că nici articolul 25 CE, nici articolul 90 CE nu sunt aplicabile în acțiunea principală, dat fiind că cei care plătesc taxa sunt consumatorii. Nu poate fi, așadar, vorba despre compensarea unei sarcini oarecare suportate de întreprinderi naționale producătoare de energie electrică.

49 Cu toate acestea, trebuie subliniat că, în aplicarea articolelor 25 CE și 90 CE, calitatea de debitor al taxei este puțin importantă, în măsura în care taxa privește produsul sau o activitate necesară în legătură cu produsul. Or, după cum s-a arătat la punctul 44 din prezenta hotărâre, tocmai aceasta este situația în acțiunea principală.

50 În ceea ce privește beneficiarii venitului din taxă, nu este exclus să fie vorba despre întreprinderi naționale producătoare de energie electrică. Într-adevăr, deși suma de 400 de milioane NLG, pe anul 2000, a fost atribuită autorității desemnate, mai precis SEP, în vederea plății costurilor incompatibile cu piața, aceasta era totuși filiala respectivelor întreprinderi producătoare, care și-au asumat la rândul lor obligații prin diferite convenții.

51 Prin urmare, instanței naționale îi revine obligația de a verifica dacă întreprinderile producătoare aveau obligația de a garanta plata, de către SEP, a acestor costuri incompatibile cu piața sau dacă acestea au putut beneficia de avantajul rezultând din taxă, de exemplu, datorită unui preț de vânzare care include venitul aferent acestui avantaj, prin acordarea de dividende sau prin orice alt mijloc.

52 În ceea ce privește suma care depășește 400 de milioane NLG, din moment ce alocarea sa era determinată prin articolul 7 din OEPS și din moment ce acesta nu a intrat în vigoare, se pare că această sumă nu a fost folosită pentru plata costurilor incompatibile cu piața și, prin urmare, nu a putut beneficia produsul național. Cu toate acestea, instanței naționale îi revine obligația de a verifica dacă aceasta este întocmai situația.

- 53 În funcție de rezultatul verificărilor efectuate, în special cu privire la relațiile dintre SEP și întreprinderile producătoare, instanța națională va putea stabili inexistența vreunei compensări în folosul producătorilor naționali, caz în care taxa ar constitui un impozit intern nediscriminatoriu în sensul articolului 90 CE. În cazul în care venitul din taxă ar compensa parțial sarcina care grevează produsul național, ar fi vorba despre un impozit intern discriminatoriu în sensul articolului 90 CE, în timp ce în cazul unei compensări totale ar fi vorba despre o taxă cu efect echivalent interzisă prin articolul 25 CE.
- 54 În opinia SEP și a guvernului olandez, venitul din prețul suplimentar nu ar favoriza, în orice caz, producția națională de energie electrică, din moment ce ar fi destinat acoperirii costurilor incompatibile cu piața, mai precis a investițiilor realizate anterior, și nu ar avea niciun efect asupra prețului energiei electrice naționale.
- 55 Acest argument nu ar putea fi totuși reținut. Într-adevăr, în măsura în care întreprinderile naționale producătoare de energie electrică sunt obligate să suporte aceste costuri incompatibile cu piața, acestea fac parte din sarcinile luate în considerare în stabilirea prețului de cost global al energiei electrice și a beneficiului întreprinderilor producătoare în funcție de prețul de vânzare stabilit de acestea din urmă. Rezultă că alocarea venitului din taxă pentru plata costurilor care, chiar aferente investițiilor anterioare, ar trebui suportate de producătorii naționali ar ameliora situația concurențială a acestora în detrimentul producătorilor din celelalte state membre.
- 56 Astfel cum a amintit în mod întemeiat avocatul general la punctele 24 și 25 din concluzii, prețul suplimentar impus asupra energiei electrice transportate nu poate fi declarat contrar articolelor 25 CE sau 90 CE decât în măsura în care a fost aplicat la energia electrică importată. Este, așadar, important să se determine, în conformitate cu regulile privind sarcina probei aplicabile într-un litigiu precum cel din acțiunea principală, în ce măsură taxa reclamată de la Aldel este legată de transportul energiei electrice provenind din celelalte state membre.
- 57 Având în vedere toate aceste elemente, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 25 CE trebuie interpretat în sensul că se opune unei măsuri legislative în

temeiul căreia cumpărătorii naționali de energie electrică sunt obligați să plătească un preț suplimentar operatorului lor de rețea pentru cantitățile de energie electrică produse în statul membru și importate transportate pentru acești cumpărători, atunci când acest preț suplimentar trebuie cedat de operatorul menționat unei societăți desemnate în acest scop de legiuitor, această societate fiind o filială a comună celor patru întreprinderi naționale producătoare de energie electrică și anterior administrator al costurilor oricărei energii electrice produse și importate, și când acest preț suplimentar trebuie alocat integral plății costurilor incompatibile cu piața cu privire la care această societate este obligată personal, ceea ce are drept consecință compensarea integrală a sarcinii suportate de energia electrică națională transportată cu sumele percepute de această societate.

Acest lucru este aplicabil și atunci când întreprinderile naționale producătoare de energie electrică sunt obligate să își asume aceste costuri și când, din cauza convențiilor existente, avantajul reprezentat de prețul suplimentar a putut fi integral repercutat de societatea desemnată asupra întreprinderilor naționale producătoare de energie electrică prin plata prețului de cumpărare a energiei electrice produse în statul membru, prin plata de dividende diferitelor întreprinderi naționale producătoare de energie electrică a căror filială este societatea desemnată sau prin orice alt mijloc.

Articolul 90 CE trebuie interpretat în sensul că se opune aceleași măsuri legislative în condițiile în care venitul din taxa percepută asupra energiei electrice transportate nu este alocat decât parțial plății costurilor incompatibile cu piața, mai precis atunci când suma percepută de societatea desemnată nu compensează decât o parte a sarcinii suportate de energia electrică națională transportată.

Cu privire la a doua întrebare, referitoare la interpretarea articolului 87 CE

58 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că o taxă aplicată în aceleași condiții de impunere produselor naționale și produselor importate, ale cărei venituri sunt alocate doar în beneficiul produselor naționale, astfel încât avantajele care decurg din aceasta compensează sarcina care grevează produsele naționale, poate constitui, având în vedere alocarea venitului acesteia, un ajutor de stat, incompatibil cu piața comună,

dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 87 CE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 1992, Lornoy și alții, C-17/91, Rec., p. I-6523, punctul 32, precum și Hotărârea din 27 octombrie 1993, Scharbatke, C-72/92, Rec., p. I-5509, punctul 18).

- 59 Într-adevăr, o măsură realizată printr-o impozitare discriminatorie și susceptibilă de a fi în același timp considerată parte dintr-un ajutor în sensul articolului 87 CE este supusă cumulativ dispozițiilor prevăzute de articolul 25 CE sau de articolul 90 CE și celor privind ajutoarele de stat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 mai 1980, Comisia/Italia, 73/79, Rec., p. 1533, punctul 9, și Hotărârea din 29 aprilie 1982, Pabst & Richarz, 17/81, Rec., p. 1331, punctul 22).
- 60 Deși articolele 25 CE și 90 CE urmăresc menținerea liberei circulații a mărfurilor și concurența dintre produsele naționale și produsele importate, articolul 87 CE are ca obiectiv, în general, menținerea concurenței dintre întreprinderi prin interzicerea oricărui ajutor acordat de un stat membru care îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 87 CE.
- 61 Potrivit acestei dispoziții, sunt incompatibile cu piața internă ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau care amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau a producerii anumitor bunuri în măsura în care acestea afectează schimburile dintre statele membre.
- 62 Trebuie să se verifice dacă sumele transmise către SEP, conform articolului 9 din OEPS, corespund acestei noțiuni.
- 63 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, calificarea unei măsuri drept „ajutor” în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat impune îndeplinirea tuturor condițiilor prevăzute la această dispoziție (a se vedea Hotărârea din 21 martie 1990, Belgia/Comisia, denumită „Tubemeuse”, C-142/87, Rec., p. I-959, punctul 25, Hotărârea din 24 iulie 2003, Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg,

C-280/00, Rec., p. I-7747, punctul 74, precum și Hotărârea din 1 iulie 2008, Chronopost și La Poste/Ufex și alții, C-341/06 P și C-342/06 P, nepublicată încă în Reper-toriu, punctul 125).

- 64 În primul rând, trebuie să fie vorba despre o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat. În al doilea rând, această intervenție trebuie să fie susceptibilă să afecteze schimburile dintre statele membre. În al treilea rând, trebuie să acorde un avantaj beneficiarului său. În al patrulea rând, trebuie să denatureze sau să amenințe să denatureze concurența (a se vedea în special Hotărârea din 30 martie 2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, Rec., p. I-2941, punctul 56, și Hotărârea Chronopost și La Poste/Ufex și alții, citată anterior, punctul 126).
- 65 În ceea ce privește prima condiție, trebuie să se verifice dacă sumele plătite către SEP constituie o intervenție a statului sau prin intermediul resurselor de stat.
- 66 Articolul 9 din OEPS prevede alocarea unei sume de 400 de milioane NLG societății desemnate, și anume SEP, și plata surplusului din taxa percepută către ministrul care trebuia să aloce suma primită pentru finanțarea costurilor menționate la articolul 7 din OEPS – care nu va intra totuși în vigoare –, mai precis costurile incompatibile cu piața aferente încălzirii urbane și instalației de gazeificare Demkolec. În această privință, trebuie amintit că aceste sume provin din prețul suplimentar impus de stat cumpărătorilor de energie electrică în temeiul articolului 9 din OEPS, cu privire la care s-a stabilit, la punctul 47 din prezenta hotărâre, că este vorba despre o taxă. Aceste sume provin, așadar, dintr-o resursă de stat.
- 67 Conform articolului 9 alineatele 1 și 2 din OEPS, taxa este plătită operatorului de rețea sau titularului autorizației, care trebuie, astfel cum prevede articolul 9 alineatul 4 din OEPS, să cedeze către SEP venitul din sumele datorate înainte de 1 iulie 2001. Potrivit articolului 9 alineatul 5 din OEPS, SEP păstrează o sumă care nu depășește 400 de milioane NLG și cedează surplusul ministrului.
- 68 În acțiunea principală, societatea operator de rețea este Essent Netwerk. Astfel cum rezultă din răspunsul dat de această societate la o întrebare adresată de Curte, este

vorba despre o filială 100 % a societății Essent NV, ale cărei acțiuni sunt deținute în cotă de 74 % de provincii din Țările de Jos și în cotă de 26 % de comune ale acestui stat membru. În ceea ce privește SEP, al cărei capital este deținut integral de întreprinderile producătoare de energie electrică, era la acel moment o întreprindere însărcinată prin lege cu administrarea unui serviciu economic de interes general.

69 Din dispozițiile OEPS rezultă că societatea desemnată nu dispune de nicio posibilitate de a utiliza venitul din taxă pentru alte alocări decât cele prevăzute prin această lege. În plus, sarcina sa este strict controlată, întrucât articolul 9 alineatul 5 din OEPS îi impune să prezinte decontul certificat de un contabil al sumelor percepute și transferate.

70 Este neimportant că această societate desemnată este în același timp centralizatorul taxei percepute, administratorul fondurilor încasate și beneficiarul unei părți din aceste fonduri. Într-adevăr, mecanismele prevăzute prin lege și, în mod special, deconturile certificate de un contabil permit să se facă distincția între aceste roluri diferite și să se efectueze controlul utilizării fondurilor. Rezultă de aici că, atât timp cât această societate desemnată nu și-a însușit suma de 400 de milioane NLG, moment de la care o poate folosi în mod liber, această sumă rămâne sub control public și, prin urmare, la dispoziția autorităților naționale, ceea ce este suficient pentru a o califica drept resursă de stat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 mai 2002, Franța/Comisia, C-482/99, Rec., p. I-4397, punctul 37).

71 Obiectivul articolului 9 din OEPS pare a fi acela de a permite întreprinderilor producătoare de energie electrică să recupereze, prin intermediul filialei lor SEP, costurile incompatibile cu piața efectuate anterior. Această dispoziție privește costurile pentru 2000, în timp ce, pentru următorii ani, anumite costuri vor fi compensate cu subvenții care vor fi autorizate de Comisie ca ajutoare de stat.

72 Aceste împrejurări diverse fac diferența între măsura în litigiu în acțiunea principală și cea vizată în Hotărârea din 15 iulie 2004, Pearle și alții (C-345/02, Rec., p. I-7139). Fondurile în discuție în acea cauză, utilizate pentru o campanie publicitară, fuseseră colectate de un organism profesional de la beneficiarii săi afiliați din campanie, prin

intermediul contribuțiilor alocate în mod obligatoriu organizării acestei campanii (Hotărârea Pearle și alții, citată anterior, punctul 36). Prin urmare, nu era vorba nici despre o sarcină pentru stat, nici despre fonduri care rămân sub controlul statului, contrar sumei percepute de SEP, care provine dintr-o taxă și nu avea altă alocare decât cea prevăzută de lege.

- 73 Pe de altă parte, în cauza care a determinat pronunțarea Hotărârii Pearle și alții, citată anterior, deși fondurile erau colectate de un organism profesional, campania publicitară era organizată de o asociație privată de opticieni, avea un obiectiv pur comercial și nu se înscria deloc în cadrul unei politici definite de autorități (Hotărârea Pearle și alții, citată anterior, punctele 37 și 38). În schimb, în acțiunea principală din prezenta cauză, alocarea sumei de 400 de milioane NLG societății desemnate a fost decisă de legiuitor.
- 74 De asemenea, măsura în cauză este diferită de cea vizată în Hotărârea din 13 martie 2001, PreussenElektra (C-379/98, Rec., p. I-2099), în care Curtea a statuat la punctul 59 că obligația întreprinderilor de aprovizionare cu energie electrică private de a cumpăra la prețuri minime fixe energia electrică produsă pe baza surselor regenerabile de energie nu implică niciun transfer direct sau indirect de resurse de stat către întreprinderile producătoare de acest tip de energie electrică. În acest ultim caz, întreprinderile nu erau mandatate de stat pentru a gera o resursă de stat, ci erau obligate să cumpere utilizând resurse financiare proprii.
- 75 Rezultă din ansamblul acestor împrejurări că sumele plătite către SEP constituie o intervenție a statului prin intermediul resurselor de stat.
- 76 În ceea ce privește a doua condiție, și anume posibilitatea de a afecta schimburile dintre statele membre, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, nu există un prag sau un procent sub care se poate considera că schimburile dintre statele membre nu sunt afectate. Într-adevăr, importanța relativ scăzută a unui ajutor sau dimensiunea relativ modestă a întreprinderii beneficiare nu exclude *a priori* eventualitatea ca schimburile dintre statele membre să fie afectate (a se vedea Hotărârile citate anterior Tubemeuse, punctul 43, și Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, punctul 81).

- 77 În această privință, trebuie constatat că SEP și întreprinderile naționale producătoare de energie electrică sunt concurente cu producătorii de energie electrică din celelalte state membre. În plus, având în vedere contextul liberalizării pieței de energie electrică și concurența intensă rezultată din aceasta, acest element este suficient pentru a stabili că ajutorul de stat este susceptibil să afecteze schimburile.
- 78 În ceea ce privește a treia și a patra condiție, ar rezulta din lege, din expunerea sa de motive și din explicațiile prezentate în fața Curții că suma de 400 de milioane NLG percepută de SEP trebuia să îi permită plata costurilor incompatibile cu piața pentru anul 2000 fără să se analizeze natura și originea acestor costuri. În schimb, anumite costuri pentru anul 2001 și următorii, precum cele pentru proiectele privind încălzirea urbană și instalația Demkolec, au fost considerate de comisia Herkströter ca fiind provocate de statul olandez, iar în vederea compensării lor erau prevăzute subvenții din partea acestui stat.
- 79 În acest sens, trebuie amintit că sunt considerate ajutoare de stat intervențiile care, sub orice formă, pot favoriza direct sau indirect întreprinderi sau care trebuie să fie considerate un avantaj economic pe care întreprinderea beneficiară nu l-ar fi putut obține în condiții de piață normale (a se vedea Hotărârea Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, citată anterior, punctul 84, Hotărârea din 27 noiembrie 2003, Enirisorse, C-34/01-C-38/01, Rec., p. I-14243, punctul 30, și Hotărârea Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, citată anterior, punctul 59).
- 80 În schimb, în măsura în care o intervenție a statului trebuie considerată a fi o compensare care reprezintă contraprestația serviciilor efectuate de întreprinderile beneficiare în executarea obligațiilor de serviciu public, astfel încât aceste întreprinderi nu profită, în realitate, de un avantaj financiar, iar intervenția respectivă nu are ca efect plasarea acestora într-o poziție concurențială mai favorabilă în raport cu întreprinderile concurente ale acestora, o astfel de intervenție nu intră în domeniul de aplicare al articolului 87 alineatul (1) CE (Hotărârile citate anterior Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, punctul 87, Enirisorse, punctul 31, și Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, punctul 60).

81 Cu toate acestea, pentru ca o astfel de compensare, într-un caz concret, să nu fie calificată ajutor de stat, fapt care, în fond, nu a fost susținut în acțiunea principală, trebuie să fie îndeplinit un anumit număr de condiții (Hotărârile citate anterior Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, punctul 88, Enirisorse, punctul 31, și Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, punctul 61).

82 În primul rând, întreprinderea beneficiară a unei astfel de compensări trebuie să fie însărcinată efectiv cu executarea obligațiilor de serviciu public, iar aceste obligații trebuie definite în mod clar (Hotărârile citate anterior Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, punctul 89, Enirisorse, punctul 32, și Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, punctul 62).

83 În al doilea rând, parametrii pe baza cărora este calculată compensația trebuie stabiliți în prealabil în mod obiectiv și transparent, în scopul de a evita ca aceasta să confere un avantaj economic care ar putea favoriza întreprinderea beneficiară în raport cu întreprinderi concurente (Hotărârile citate anterior Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, punctul 90, Enirisorse, punctul 35, și Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, punctul 64).

84 În al treilea rând, compensația nu poate depăși ceea ce este necesar pentru a acoperi în întregime sau în parte costurile ocazionate de executarea obligațiilor de serviciu public, ținând cont de veniturile aferente, precum și de un beneficiu rezonabil pentru executarea acestor obligații (Hotărârile citate anterior Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, punctul 92, și Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, punctul 66).

85 În al patrulea rând, compensația ar trebui stabilită pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere medie, bine administrată și dotată în mod adecvat cu mijloacele necesare în scopul de a putea îndeplini cerințele de serviciu public impuse le-ar fi suportat pentru executarea acestor obligații, ținând cont de veniturile aferente, precum și de un beneficiu rezonabil pentru executarea acestor obligații (Hotărârile citate anterior Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, punctul 93, și Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, punctul 67).

- 86 Cu ajutorul acestor criterii, care pot fi utilizate *mutatis mutandis* pentru a aprecia dacă aceste compensări ale costurilor incompatibile cu piața provocate de stat constituie un ajutor, instanței naționale îi revine obligația de a verifica dacă sau în ce măsură suma de 400 de milioane NLG poate fi considerată o compensare care reprezintă contraprestația serviciilor efectuate de societatea desemnată în executarea obligațiilor de serviciu public sau dacă această sumă trebuia utilizată pentru a plăti costurile incompatibile cu piața de o altă natură, caz în care ar fi vorba despre un avantaj economic corespunzător noțiunii „ajutor” în sensul articolului 87 CE.
- 87 Dacă prin măsura în cauză se avantajează SEP și/sau întreprinderile producătoare de energie electrică, un astfel de avantaj favorizează sectorul producției de energie electrică și are, prin urmare, un caracter selectiv.
- 88 Rezultă din ansamblul acestor elemente că, în măsura în care constituie un avantaj economic, sumele plătite către SEP în limita a 400 de milioane NLG reprezintă un „ajutor de stat” în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.
- 89 În ceea ce privește taxa asupra energiei electrice transportate, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, taxele intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor tratatului privind ajutoarele de stat numai cu condiția ca acestea să constituie modul de finanțare a unei măsuri de ajutor, astfel încât acestea să facă parte integrantă din această măsură (Hotărârea din 13 ianuarie 2005, *Streekgewest*, C-174/02, Rec., p. I-85, punctul 25, și Hotărârea din 27 octombrie 2005, *Distribuție Casino France și alții*, C-266/04-C-270/04, C-276/04 și C-321/04-C-325/04, Rec., p. I-9481, punctul 34).
- 90 Pentru ca o taxă să poată fi considerată parte integrantă dintr-o măsură de ajutor, trebuie să existe o legătură de alocare obligatorie între taxă și ajutor în temeiul reglementării naționale relevante, în sensul că venitul din taxă este inevitabil alocat finanțării ajutorului și influențează în mod direct importanța acestuia (Hotărârile citate anterior *Streekgewest*, punctul 26, și *Distribuție Casino France și alții*, punctul 40).

- 91 Rezultă că aceasta este situația în acțiunea principală, sub rezerva de a se efectua verificarea menționată la punctul 86 din prezenta hotărâre, în limitele sumei de 400 de milioane NLG atribuite SEP.
- 92 Conform articolului 88 alineatul (3) CE, Comisia este informată în timp util pentru a-și prezenta observațiile cu privire la proiectele care urmăresc să instituie sau să modifice ajutoarele. Înainte de pronunțarea unei eventuale decizii finale, statul membru în cauză nu poate pune în aplicare măsurile preconizate.
- 93 Atunci când există o legătură de alocare obligatorie între o taxă și un ajutor, notificarea măsurii de ajutor trebuie să privească și modul de finanțare al acesteia (Hotărârea din 21 octombrie 2003, van Calster și alții, C-261/01 și C-262/01, Rec., p. I-12249, punctul 51, precum și Hotărârea Streekgewest, citată anterior, punctul 26).
- 94 Guvernul olandez și Comisia nu împărtășesc aceeași opinie cu privire la existența unei notificări în sensul articolului 88 alineatul (3) CE. Nu se contestă faptul că, prin scrisoarea din 30 august 2000, guvernul olandez a comunicat Comisiei proiectul de lege OEPS, cuprinzând expunerea de motive a legii. Cu toate acestea, Comisia subliniază că, prin această scrisoare, era invitată să examineze proiectul privind articolele 6-8 din OEPS prin prisma articolelor 87 CE și 88 CE, dar nu și proiectul privind articolul 9.
- 95 În această privință și fără a fi necesar să se examineze dacă scrisoarea din 30 august 2000 era suficient de precisă în privința articolului 9 din OEPS pentru a constitui o notificare în sensul articolului 88 alineatul (3) CE, este suficient să se constate, după cum a procedat și avocatul general la punctele 121-123 din concluzii, că acest articol 9 a intrat în vigoare la 29 decembrie 2000, mai precis înaintea Deciziei din 25 iulie 2001 privind măsurile notificate la 30 august 2000. Rezultă că obligația de a nu pune în aplicare un proiect notificat înainte de decizia Comisiei nu a fost respectată.
- 96 Rezultă din aceste elemente că articolul 87 CE trebuie interpretat în sensul că sumele plătite societății desemnate în temeiul articolului 9 din OEPS reprezintă un „ajutor de stat” în sensul acestei dispoziții din tratat în măsura în care constituie un avantaj

economic, și nu o compensare care reprezintă contraprestația serviciilor efectuate de societatea desemnată în executarea obligațiilor de serviciu public.

Cu privire la cheltuielile de judecată

97 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

- 1) **Articolul 25 CE trebuie interpretat în sensul că se opune unei măsuri legislative în temeiul căreia cumpărătorii naționali de energie electrică sunt obligați să plătească un preț suplimentar operatorului lor de rețea pentru cantitățile de energie electrică produse în statul membru și importate transportate pentru acești cumpărători, atunci când acest preț suplimentar trebuie cedat de operatorul menționat unei societăți desemnate în acest scop de legiuitor, această societate fiind o filială comună a celor patru întreprinderi naționale producătoare de energie electrică și anterior administrator al costurilor oricărei energii electrice produse și importate, și când acest preț suplimentar trebuie alocat integral plății costurilor incompatibile cu piața cu privire la care această societate este obligată personal, ceea ce are drept consecință compensarea integrală a sarcinii suportate de energia electrică națională transportată cu sumele percepute de această societate.**

Acest lucru este aplicabil și atunci când întreprinderile naționale producătoare de energie electrică sunt obligate să își asume aceste costuri și când, din cauza convențiilor existente, avantajul reprezentat de prețul suplimentar a

putut fi integral repercutat de societatea desemnată asupra întreprinderilor naționale producătoare de energie electrică prin plata prețului de cumpărare a energiei electrice produse în statul membru, prin plata de dividende diferitelor întreprinderi naționale producătoare de energie electrică a căror filială este societatea desemnată sau prin orice alt mijloc.

Articolul 90 CE trebuie interpretat în sensul că se opune aceleiași măsuri legislative în condițiile în care venitul din taxa percepută asupra energiei electrice transportate nu este alocat decât parțial plății costurilor incompatibile cu piața, mai precis atunci când suma percepută de societatea desemnată nu compensează decât o parte a sarcinii suportate de energia electrică națională transportată.

- 2) Articolul 87 CE trebuie interpretat în sensul că sumele plătite societății desemnate în temeiul articolului 9 din Legea tranzitorie privind sectorul producției energiei electrice (Overgangswet Elektriciteitsproductiesector) din 21 decembrie 2000 reprezintă un „ajutor de stat” în sensul acestei dispoziții din tratat în măsura în care constituie un avantaj economic, și nu o compensare care reprezintă contraprestația serviciilor efectuate de societatea desemnată în executarea obligațiilor de serviciu public.**

Semnături